

BELLPUIIG

ARTÀ

PRENSA
CORNIA

14 MARC 1987 Nº 47 - V EPOCA - ANY XXVIII - REVISTA QUINZENAL

sumari

* PASSAT FESTES

Comentaris sobre les nostres
rues d'enguany.

(Planes 6 i 7)

* LA NOSTRA ANTIGOR

Suanyes de l'any 1922

(Plana 5)

* DIADA AUTONÒMICA A SINEU

Presència artanenca

(Plana 5)

* INFORMACIÓ LOCAL

Setmana Cultural a l'Institut.
(Plana 9)

* NOTICIARI, ESPORTS
XERRIM-XERRAM
MÉS COL.LABORACIONS.

LES RUES D'ENGUANY

editorial

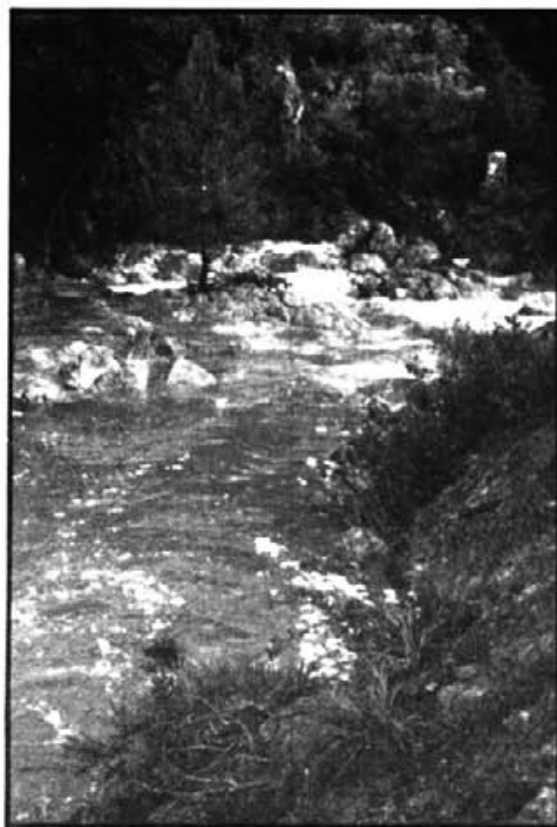
LA PLUJA I EL CAMP

La climatologia de la tardor del 86 i l'hivern del 87 ha fet canviar radicalment el panorama dels comellars artanencs. Després d'una dotzena o més anys de sequera, pareix que ha tornat arribar una època humida com sempre havia esdevingut.

El molt relatiu progrés que ha arribat al camp ha fet que els nostres comellars, antany llaurats amb bísties, plens d'aubellons i síquies, s'esbordallassin en llaurar amb tractors. Ara, fora desaiçgües, tots pareixen una bassa i més d'un, ni de melons podrà ésser sembrat.

Per altra banda hi ha que dir que les llavors modernes no volen ésser sembrades prest com les de temps primer i les molt abundants pluges beneficioses en general i que endemés no han saragallat ja que ha plogut amb coneixement, no han permès sembrar les poques terres aptes per a fer gra o farratge per a secar, avui tan necessari com aquell per dedicar-se el foraviler més a la ramaderia que antigament. En canvi, sí hi ha farratges primerenques que han fet molt de menjar per a les ovelles.

Si Artà fos com fins els anys 50 que depenia única i exclusivament del camp, l'any que ve seria un any de fam general. No hi hauria feina pels mestres d'obres i darrera ells els fusters i ferrers, ja que la gent no tendria amb què pagar. Però els temps han canviat. Avui a Artà hi ha un poc d'indústria i la majoria de gent està dins el ram que diuen de serveis, depenent més de la política internacional i de les agències de viatges que de la climatologia. Sols un petit grup de paisans nostres segueixen depenent del camp i aquests, creim que ho passaran malament l'any que ve si fa un hivern un poc cruu. No hauran collit gra ni tendran emmagatzamat farratge sec. Només li mancava això, per afegitò, a la malparada economia d'aquest sector que depèn més del temps que del turisme que pugui venir i endemés pareix oblidat de tothom i que està passant la crisi més greu de la seva història.

BELLPUIG

REVISTA QUINZENAL
Nº 47 V EPOCA 14 MAR.1987

REDACCIO
I ADMINISTRACIO:

C. Rafel Blanes, 10, 1º ARTA

Dipòsit legal: P.M. 57-1969.

IMPRIMEIX:

Gràfiques Llevant
Carrer Ciutat, 55. ARTA.

DIRECTOR: Rafel Umbert

CONSELL DE REDACCIÓ: C. Obrador, G. Bisquerra, B. Lliteras, J. Mayol, S. Massanet, A. Esteva, M. Santandreu, J.Mª Massanet, E. Piris, Mª Gelabert, J.L. Martín.

COL.LABORADORS: P. Ginard, A. Genovart, P. Vaquer, P. Piris, M. Piris, Pere Xim, B. Gili, J. Mayol, J. Lillo, J. Solivellas, G. Bisquerra.

FOTOGRAFIA I DIBUIXOS: M. Mestre, G. Bisquerra, P. Ginard C.

ADMINISTRACIO:

G. Bisquerra, A. Esteva, B. Esteva, M. Estelrich, R. Fernández, C. Guerrero.

notícies

FESTA A LA PLAÇA DE S'AIGUA

També el passat dia 1 de març es va inaugurar el nou local de l'Agrupació "Artà balla i canta", i dins els actes cal destacar el parlament de Biel Tous en què explicà el per què de la festa i donà les gràcies a tots els qui han col·laborat en l'adquisició de la casa-local de l'agrupació. També donà a conèixer una sèrie de dades respecte a l'agrupació:

Nombre de socis: 344.

Escola de ball: 92 al.lots i 50 de majors.

Agrupació: 39 persones.

A tots els assistents se'ls obsequià amb coques de tot tipus i begudes.

També es varen sortejar diversos objectes, entre els que cal destacar l'escultura donada per Pere Pujol i valorada en unes 75.000 ptes.

La festa es va allargar fins devers les 8 del vespre, constituint un èxit d'assistència

participació, de ball i d'ambient.

QUINTOS DEL 54

El diumenge, 1 de març, els quintos del 54 van fer una festa. N'hi participaren 38 (dels 60 que la composaven). Assistiren a una Missa a Sant Salvador celebrada per Sebastià Mesquida. Posteriorment hi va haver un dinar de companyerisme al Restaurant "Es cruce".

INAUGURACIONS

Es parla molt aquests darrers dies d'un moviment espectacular d'obres i d'inauguracions de tendes, bars i altres llocs públics.

Entre elles destacam la tenda de joieria-rellotgeria que es posarà al carrer R. Blanes davant la plaça de l'Ajuntament. Una altra és el canvi de la tenda de roba de Cas Serverí que passa a devora la floristeria Ananas i en el seu lloc es pensa fer un altre bar.

Se diu que a S'Almudaina hi haurà una xocolateria-pastisseria-cafeteria.

SEMBRA A L'INSTITUT

Darrerament s'ha fet una sembrada d'arbres al nostre Institut.

Són 180 els arbres que s'han plantat arreu del solar rústic.

Enhorabona.

HOSPITAL A MANACOR

L'altre diada es celebrà al Molí d'En Sopa (Manacor) un sopar informatiu per a conscienciar a la Premsa Forana de Llevant de la necessitat d'un Hospital Comarcal. Hi assistí el conseller de Sanitat, Sr. Oliver, i el batle de Manacor com a promotor del Patronat per a tal fi. BELLPUIG també va ésser convidat i vos vol transmetre el que es va dir allà que no va ésser més que la necessitat d'un hospital a Manacor del que tots fa estona ja n'estam ben convençuts. De totes maneres ens digueren que fins els anys 90 no hi havia res previst. Com que suposam que se'n parlarà més, no ens allargam. Ja vos tindrem al corrent.

PESCADA DE CAMPIONAT

El passat dissabte, dia 7, un grapat de clients del Bar Centre (S. Muñoz, el campió, P. Riera, Tià "Rum", J. Mora, J. "Ferriol" i Guillem Mascaró del Banesto) realitzaren a Cabrera i en l'especialitat de la canyeta, una descomunal pesca de 151 kgs. "pesats sense afegir-ne més", on hi entraren sards, variades (en quantitat mai vista), oblades i saupes.

La captura es reparteix a parts iguals que, dividit entre set, tocarem a més de 20 kgs. per cada un. Vaja panxada! I això que en tenen una altra de pensada pel dia 12! N'han quedat amb ganes. Enhorabona.

DIUEN QUE DIUEN QUE DIUEN

A poc a poc, com qui es desperta d'un llarg so, comencen els primers badalls electorals. Circulen ja pel poble rumors, noms, partits... Les municipals ja són aquí.

Bé, idò, sense ànims d'ofendre ni enlairar ningú, escrivim el que hem sentit, el que es diu, el que diuen que es diu, que és això:

Sembla que els INDEPENDENTS ja comencen a tenir perfilats els primers llocs de la seva llista que podrien ser aquests: Miquel Pastor per batle, Francisca Piris, Tomeu Corona, Pere Gili...

El PSOE sembla que també ja té noms a punt: per batle Na Rosa Mª Servera. A més Antoni Maria, Guillem Artigues, Pere Pep Gil, Tomeu Martí...

D'AP sabem que presenta per batle a Joan Sureda seguit de Jaume Payeras.

UM (Unió Mallorquina) pareix que serà el nou partit de cara a la propera confrontació electoral. Els noms que sonen són: per batle Tomàs Orell, seguit de Toni Salero, Andreu Servera...

Del CDS no hem pogut sebre massa coses. Sonen noms com Toni Llaneras, Miquel Pelat...

Ja veurem què en sortirà d'aquest "coctel". Pensam que és bo que se'n comenci a parlar i a fer ambient.

de la colònia

Andreu Genovart

ENS DEIXA UN AMIC

Encara que amb una mica de retard, volem deixar constància a la nostra crònica de la mort de Rafel Lull, un manacorí-colonier de 49 anys que s'havia guanyat les simpaties dels coloniers i que ocupà en el poble dos llocs de responsabilitat: durant cinc anys fou el segretari de la Creu Roja local i tresorer del Centre Cultural per espai de dos. El funeral celebrat a Manacor fou una viva mostra de l'estima en què era tingut; hi participà pràcticament tot el poble.

Des d'aquí ens unim al dolor dels seus familiars, especialment de la seva esposa, mare i fills. Descansi en pau el bon amic.

ecos

NACIMIENTOS

Día 30 de enero.- Endika Pascual Colines. Hija de Bartolomé y María del Pilar. C/ Antonio Blanes, 38-19.

Día 17 de febrero.- Antonia María Morey Cámara. Hija de Mateo y Ana María. C/ Vila Nova, 27.

MATRIMONIOS

Día 7 de febrero.- Juan Riera Ginard con María Rosa Llinás Sancho. C/ Santa Catalina, 36.

Día 14.- Antonio Sancho Mestre con Amparo Clara Carrió Arbona. C/ Ciutat, 63.

Día 21.- Gabriel Dalmau Gerau con María Rosa Tomás Rubio. C/ San Monjos.

Día 28.- Bartolomé Servera Flaquer con Francisca Surada Cladera. C/ Pep Not, 36.

DEFUNCIONES

Día 7 de febrero.- Francisca Alzamora Canet. a) maleta, 75 años. C/ Son Servera, 41.

Día 8.- Antonio Aguiló Borrajo. 80 años. C/ lladoner, 9.

Día 12.- María Nicolau Ginard. a) metlera, 86 años. C/ Blanquers, 15.

Día 13.- Rosa Xamena Carrió. a) Xamena, 80 años. C/ Arquitecto Bennassar, Palma.

Día 19.- Margarita Gelibert Sabater. a) Siurella, 77 años. C/ Botovant, 17.

Día 20.- Margarita Danús Huguet. a) D'es Forn d'en Serra, 75 años. C/ M. Andreu, 2.

NOVA JUNTA DIRECTIVA AL CENTRE CULTURAL

A l'anterior número de BELLPUIG informàvem de l'Assemblea General dels socis del Centre Cultural per elegir la nova Junta Directiva. Avui ja podem donar a conèixer els membres elegits:

President: Pedro Garau Mestre.

Vicepresident: Margalida Genovart Darder.

Segretari: Antònia Bisquerra Nadal.

Tresorer: Margalida Munar Socias.

Pel que respecta a l'Associació de la Tercera Edat, integrada dins el Centre Cultural, foren elegits els següents membres:

Delegat: José Cantó Planisi.

Vicedelegat: José Mª Morales Martínez.

Segretari: Llorenç Mas Homar.

Tresorer: Juan Lull Tugores.

Desitjam sort i encert als nous elegits i esperam que

la saba jove que ha arribat al Centre Cultural es tradueix en noves activitats que demostrin l'interés d'ajudar a fer poble des de la cultura i l'esplai.

DESFILADA INFANTIL DE DISFRESSOS

El diumenge, dia 1 de març, hi hagué desfilada infantil de disfressos. Hi participaren trenta-cinc nins i nines que, després de realitzar tota una sèrie de jocs, menjaren xocolata i ensaimades al Centre Cultural, l'entitat organitzadora. Fou un acte simpàtic que omplí de color el capvespre del darrer diumenge de carnaval.

NOU SOLDAT A LA CREU ROJA

Ha arribat, procedent de Càdis, el soldat Gabriel Riutort Forteza. Ha passat dos mesos a San Fernando (Càdis) fent la instrucció militar; ara n'hi resten catorze de prestar el seu servei al poble de la Colònia.

pluviòmetre

AREA URBANA

FEBRERO

ltrs. m²

Día 1.....	1'5
Día 3.....	2'0
Día 4.....	12'5
Día 11.....	11'0
Día 12.....	29'0
Día 15.....	14'5
Día 17.....	1'0
Día 18.....	36'0
Día 19.....	1'5
Día 21.....	3'0
Día 22.....	7'0
Día 25.....	22'0
TOTAL.....	140'0

ETS OLORS

1986

Gener.....	74'09
Febrer.....	102'70
Març.....	43'40
Abril.....	96'40
Maig.....	0'80
Juny.....	2'40
Juliol.....	17'50
Agost.....	5'10
Setembre.....	147'30
Octubre.....	109'20
Novembre.....	98'70
Desembre.....	92'30
Total.....	790'70

OBLIDANCES de PERENNITAT

Mestre Andreu Ranxer: el Pitàgores d'Artà.

L'amo En Joan Xaneca: Sant Francesc del segle XX.

Dona Mª Ignasi: porta oberta als necessitats.

Tòfol Ferrer, Sagristà: perenne mostra de gratitud.

D. Andreu Ferrer, mestre Sagristà: curellot socràtic del nostre bategar.

En Joan Guitzo: vigia permanent de l'asfalt.

L'amo En Pere Papa: futuròleg guanyador del temps.

Es mestre Picó: les comes artanenesques: dues voltes al món a peu.

A partir del proper número de la nostra revista BELLPUIG, anirem treguent a rotllo part de la vida i miracles de tan alts personatges.

(Continuarà)

la nostra antigor

SUANYES DEL 1922

- Fonts: Arxiu municipal, Llevant, Populus Artanensis i Pou Gerusià.

Per la transcripció:
Pere Ginard

En el cós en Toni Miquel de s'Hort des Cà, corrent a l'estil americà, feu primer a les curses de Sant Salvador, guanyant la prova "Sa parada dets esterns". Per en Francesc Garrova el segon lloc. Hi hagué molt poques passes d'aventatge.

A la correguda dels cavalls se'n dugué el primer premi l'egua d'en Canet de Sauma. Segon el cavall de la Tafona.

Corregudes a l'hipòdrom de Ses Fontanelles. Principals jurats, l'amo En Miquel de Sos Sastres i l'amo En Toni Puig.

Primera cursa. 1.- Ramal de Sa Creu Vella. 2º Brillón d'en Toni Sua.

Segona cursa.- Primer, Polo, d'en Joan Terres. 2º Rabel, d'en Toni Ranxer de Capdepera.

Tercera cursa.- 1º Neca de D. Jaume Reynés de Sa Pobra. 2º Romero de D. Toni

Nebot de Son Servera. Quarta cursa.- 1º Estrella de D. Joan Lozano de Barcelona. 2º Distingit de D. Jeroni Oliver de Palma.

Hi va anar moltíssima gent, la major part de la qual entrà d'amat.

Benedicció de Sa Creu de Na Bernada, pel Rector Rubí. Presentació a càrrec del P. Fornés TOR. Aquest monument el devem a l'escultor D. Miquel Sacarell.

Festa dels ocells. Alma mater, D. Andreu Ferrer.

Match en el cós entre l'egua de Sauma i el cavall d'en Pere Buíc. Guanyà el cavall. President del cós D. Miquel Payeras.

El P. Rafel Ginard, TOR, fill d'Artà predicà per primera vegada. Damunt la trona del convent declamà el sermó votiu de Sant Roc.

Circuit ciclista. Primer, Joan Fuster a) Guixó. 2º J. Manuel Fernández. Itinerari: Carretera Nova, Estació, carrer Major, Rafel i Toni Blanes.

Preus agrícoles: Bessó a 112 ptes. quintar.

Blat a 24 ptes. la quarta.

Xeixa a 24 Ptes. id.

Ordi Mallorca a 14,50 id.

Ordi foraster a 14 Pts. id.

Civada mallorquina a 13,50

Faves cuitores a 26 Pts. id.

Faves ordinàries a 24 ptes. id.

Insòlita vaga de Correus.

El primer premi dels Jocs Florals de Ceuta per D. Francesc Sureda Blanes amb el treball "Historia documentada de Ceuta".

Vinguda de D. Vale-

rià Weyler. El reberen les autoritats civils i militars amb D. Joan Casellas batle i D. Andreu Femenias.

En Tomeu Lliteras de Pula és destinat a Màlaga com a Telegrafista.

El nin Tomeu Sancho a) Garreta va ésser Sant Antoni de Pàdua dins la carroça dels frares.

Mor a Sa Colònia madò Margalida Canet a) Estaca.

En el Convent reberen l'hàbit franciscà Rafel Nadal Cantó i Damià Nicolau Roig.

S'obrí al públic el nou abeurador i aixeta de Na Caragol.

S'acordà l'adquisició del cotxe mortuori.

El 19-8, casament a la Parròquia. S'uniren en matrimoni Na Margalida Oliver a) Mungina amb En Colau Casellas a) Garameu. Que puguin estar tants d'anys plegats com Josep i Maria.

informació de la C.A.

ARTÀ A LA DIADA

El passat dia 1 de març, a Sineu, es va celebrar la Diada Autònoma i el nostre Municipi hi va participar amb un "stand" on s'oferí al nombrós públic coca (uns 3.000 trossos), figues seques de Sa Colònia (uns 40 kgs.) i un parell de barrils de mistela de Ca'n Moyà. Completaven la decoració i la presència artanensa una exposició d'obres de Pere Pujol (els seus dimonis) i l'obra de pauma de N'Aina Sinta, a més d'uns brodatos de Na Bàrbara "Tita" i un tapís de Pere Fernández.

També es va notar la presència de l'agrupació "Esclafits i Castanyetes".

La mostra va restar oberta fins a les 13'30 i fou nombrós el públic que hi passà, així ho indiquen les quantitats que es repartiren.

passat festes

RUES DEL CARNAVAL 1987

De cada any es fa més difícil el fer una exposició del que han suposat les RUES del carnaval a Artà.

Enguany potser hagi vessat el tassó. Sobre tot la del dimarts "darrer dia". "Ni los más viejos del lugar..." haurien somiat una cosa semblant.

Però anem a fer un repàs del que, al nostre judici i de molts, ha estat, podríem dir, l'expansió que la gent hem tengut durant aquest temps de bulla.

Moltes de vespres, i just acabada la festa de Sant Antoni, ja començaren a sortir estols de desfressos, recorrent el poble com anunci del que havia de ser enguany el nostre carnaval. També moltes vetllades gaudien de trui i festa, amb ximbombades que es feien a cases particulars i també als cafès del poble, on s'hi replegaven els més joiosos i bullanguers a cantar les alegres tonades típiques dels darreres dies, i més de dues estrofes més picantes que un pebre covent, però que sembla és la seua d'aquest temps, donant un caire d'alegria i bon humor.

dijous llarder

Així arribarem al dijous llarder. El capvespre, els al·lots dels tres col·legis d'EGB, acompanyats pels seus professors, feren la RUA infantil fent-se eco del sentir popular, i podríem dir que són els perpetuadors d'aquesta sana tradició del carnaval artanenc. Aquesta rua infantil, que ja fa uns anys que continua, vol dir molt a favor dels professors dels col·legis, ja que sembla entra dins el seu pla d'esplai, com ho demostraren enguany amb les moltes i variades comparses que desfilaron.

A continuació donam un detall de cada col·legi.

COL·LEGI PUBLIC:

Tema general: Rondalles mallorquines.

PRESCOLAR: Representant ES CASTELL D'IRAS I NO TORNARAS.

1er.- En Martí Tacó.

2on.- Es Metge Guinyot.

3er.- Na Magraneta.

4art.- Es cavallet de 7 colors.

5nt.- Ses dues jaies i els dotze mesos.

COL·LEGI ST. SALVADOR:

GUARDERIA: Tots anaven de "pollets" amb la mare lloca.

PRESCOLAR: Flors i espartocells.

CICLE MITJA: Indis.

CICLE SUPERIOR: Tema lliure. Olimpíades a Barcelona. Jocs Olímpics.

COL·LEGI SANT BONAVENTURA:

PRESCOLAR: Vestits de pinzells.

1er, 2on, 3er, i 4art: Lliures.

5nt.- De Bolets.

6è.- De Troglodites.

7è.- Simulació de filmació de la pel·lícula "L'últim West", amb caravana inclosa.

8è.- De fantasmes.

L'opinió de tothom fou que aquesta rua infantil va ser molt variada i vistosa, fent les delícies dels espectadors que, malgrat era una hora de feina, molta de gent acudí als carrers per veure-los. Enhorabona idó a tots ells i als seus professors que la feren possible.

La RUA del vespre (dijous llarder) no va ser molt nombrosa en quant a desfressos, així i tot en desfilaron un parell de cents, en general sense comparses, però amb una gran varietat de color. El que sí hi hagué fou molta de gent d'espectadors, sobre tot a la plaça on acabà amb unes sonades de la banda municipal a damunt el cadafal.

darrer dia

Però la gent ho reserva tot pel dimarts "darrer dia".

Es arriscat expressar amb paraules el trui i la festa que enguany es va fer.

El qui subscriu pensa que es necessita viure-la amb tot el que significa. I això és impossible ja que si vas desfressat no et dones compte de tot el que passa, i si ets espectador tampoc, perquè no participes del trui i l'alegria de dins la RUA. Però recollint opinions de molta de gent, arribam a la conclusió que de cada any la cosa repren.

Uns diuen que si foren 600, altres 800, alguns que 1000 i altres entre 1000 i 1500. Jo no ho sé, perquè no els vaig contar, però cert és que eren molts i distingits. Diuen que ja guanyam als de Ciutat al manco amb qualitat. Enguany n'hi havia de Cala Ratjada, Capdepera, Son Servera, Sant Llorenç, Manacor, Felanitx, Lluçmajor, Inca i Alcúdia. I això que no feim propaganda com a molts altres pobles fan.

No distingirem a ningú perquè no feim cap concurs. Però hi havia 33 comparses, i molts molts de solts. La

gent no es dava raó a treure-se els ulls per poder admirar la gran varietat dels desfressos. Angels i arcàngels, "geishas" amb els seus "carritos", esbarts de "brasileiras", tren de gent menuda, i molts d'altres que omplien els carrers i plaça.

El "broche" final el posà l'orquestra que a damunt el cadafal va amenitzar la fi de la vetllada fent que la gent desfressada i també molts dels espectadors ballassin i fessin trui i festa fins devers mitja nit. Pensam que aquest gest de la comissió organitzadora ha estat molt encertat ja que a l'acabar la rua tothom s'espargia.

Aquesta festa del "darrer dia" es pot dir que avui és de les més participades de l'any pel poble d'Artà. Sant Antoni també ho és, però el trui és diferent. El carnaval fa sortir la gent de ca seva i la reuneix entorn del carrer de Ciutat i la plaça Nova, amb nombre mal de determinar però segur que superior a les tres mil persones. Per tant no hi ha altra festa a l'any que els aplegui.

Així que Artà està d'enhonorabona havent fet resorgir altra volta aquesta vella tradició del carnaval, i que pels motius que fossin havia estat adormida molt de temps. Esperem, per tant, que continui l'entusiasme, i no queda res més que dir... enhorabona a tots i molts d'anys!

G. Bisquerra

el nostre entorn

ARTÀ I ELS SEUS BOSCOS (I)

Joan V. Lillo Colomar
Agent Forestal d'Artà

Seria més suggerent i estimulador aquest títol, si realment relacionàssim Artà amb frondositat boscosa, és a dir, amb el que realment no és, però de segur va ser.

Es clau per a entendre-ho la fuita dels pagesos de muntanya i fora vila que ho aprofitaven tot dels boscos, però que no l'explotaven d'una vegada per totes, sinó que, com que era el seu medi de subsistència i no en coneixien d'altre, l'aprofitaven amb eima. Hi havia sitges, forns de calç, alzinars, conraven fins ben amunt i pot ser cremaven per fer pastures, i si qualque vegada un foc els fugia de les mans, tot d'una hi havia gent per apagar-lo, gent que feia feina per les possessions, o bé fins i tot el foc s'apagava totsol, perquè el terreny era més treballat o bé perquè els boscos eren més humits i el carritx era arraconat o controlat.

De totes formes a Mallorca tenim estius molt secs i calorosos; i la vegetació és molt combustible, el carritx, les gatoves, els pins pareix que estiren el foc cap a ells, i en certa manera, això no és sols una metàfora: el foc garanteix la supervivència i multiplicació d'aquesta vegetació.

Els pins creixen ràpidament i entre les seves fulles primes hi passa molta de llum que permet que davall hi cresqui el carritx, la gatova, l'argelaga, el ciprell, romaní, etc... és una ve-

getació mediterrània, d'indrets amb estius secs i calorosos.

Amb aquest escenari no és estrany que es provoquin tants d'incendis. Les causes són variades, la més freqüent són els incendis provocats, la majoria per manca de prudència i manca de consciència del que realment es perd amb un incendi forestal.

La natura està de moda també i molta de gent surt dels espais urbans per a fruit-la, però molts no saben que no és el mateix tirar un xigarro o un misto a una plaça enrajolada que llançar-lo prop o dins una carritxera. No és el mateix fer foc prop o dins un bosc que a la cuina. Hauria de prohibir-se i vigilar fer foc prop o dins un bosc per a divertiment tant a l'estiu com a l'hivern.

Hi ha caçadors i esclatansquers que es pensen fer favor cremant el que ells consideren "brut". L'única brutor que hi ha a la muntanya o als boscos són llaunés de begudes, plàstics, fems, electrodomèstics usats, etc...

Es molt el que es perd amb els incendis. La terra i la vegetació desapareixen amb l'erosió, i els llocs cremats fan més sec i desert un indret. Ens toca viure a la línia que separa el desert i la frondositat. Convé tenir-ho en compte si no volem de la nostra terra un desert.

col.laboració

Jaume Soliveilas Antich

una nota curiosa: PARAULES PRÒPIES D'ARTÀ

Quan parlem amb coneguts d'altre poble tots hem observat l'existència de paraules que no usam a la conversa normal en el poble on residim. Tal succeí al doctor don Antoni Solivellas Llampaias que l'any 1917 s'establí de metge a Artà i es casà a Can Blanes amb dona Antònia Blanes Tolosa. El doctor Solivellas ha deixat una recopilació d'escrits molt curiosos.

Un d'ells conté una llista de paraules, idò, que no usen a Selva, el seu poble nadiu, i que dins Artà són d'ús propi i corrent. Ell, entre conversa i conversa, els seus primers anys d'estatge a la vila, les escoltava i en prenia nota. En donam la relació i posam entre parèntesi la grafia correcta segons el català normatiu. Després seguiran uns certs modismes que deim i que a l'esmentada nota figuren a continuació de les paraules.

acorador
babaí
barret
berena
bergant, berganta
billestra
bossa
busquero
canarió
canyer
carapunat
clova
conrament
conre
dorme

llampetge
lleu
llova
malavejar
mig parteix
miquelets
miula
picatornell (picornell)
plomar
punxol (punxó)
recuit
relliu
romaguer
rustat
taurina

encòlic (còlic)

esportallada
etes!
fasset
un fester

Modismes:

Un santificat (certificat)
Com care (Com que ara)
Fora ençà
Un denou
Mem, ell ara...
Ont és? (on és?)
Paús de faves (pallús)
Per aquin d'alt (aquí)
Massa raó té...
Jo venc demà
Mare madastra
Pa i pamboli
Una vegada mai
Carretó de lujo (luxe)
Mitges llanes
Es nostro Jaume
Església (a Selva diuen iglesi)
Glòria (a Selva diuen glori)
història (a Selva diuen histori)

(A Selva diuen domàtigue)
tomàtigue
trenques
vencisos
xiquelema
xuric

Tot aquest parlar és un enriquiment, perquè les paraules i modismes són propis de les famílies, dels barris, dels pobles i de les comarques, i totes constitueixen el tresor de la llengua i ajuden a la unitat que hem d'acceptar i conservar.

informació local

DEL NOSTRE INSTITUT

SETMANA CULTURAL

Aquest passat mes de Febrer es va realitzar a l'Institut Llorenç Garcias i Font la ja tradicional setmana Cultural. A fi d'aconseguir informació sobre el que havia estat i com havia anat aquesta "Setmana Cultural 87" vam xerrar amb un parell d'alumnes i amb en Pep Toni Guardiola, un dels organitzadors.

Les opinions dels alumnes es podrien resumir en tres punts:

a) La setmana cultural ha estat bé però hi ha hagut una gran falta d'assistència a les activitats. Hi ha molta gent que "passa" de tot.

b) La gent ha reaccionat d'aquesta manera perquè a moltes activitats l'assistència era lliure i no hi havia sancions al respecte.

c) De cada anys la Setmana Cultural és millor ja que es van afegint activitats noves i la gent té més opcions per triar.

Després de fer aquesta mini-enquesta als alumnes vam xerrar amb en Pep Toni que ens ho va explicar tot amb més minuciositat.

BELLPUIG.- Creus que aquesta Setmana ha estat realment educativa per als alumnes de l'Institut?

PEP TONI.- Per un 25% dels alumnes sí ho ha estat, és a dir, només per aquells que han assistit a les activitats.

B.- Ha dificultat aquesta manca d'assistència la realització de la Setmana Cultural?

ASSOCIACIÓ D'ALUMNES

A l'Institut Llorenç Garcias i Font es varen dur a terme dia 9, eleccions per a la Junta Directiva de l'Associació d'Alumnes, després d'aprovar els estatuts dia 28 de gener. Les candidatures eren tres:

- A.E.E. que va obtenir 14 vots.
- P.E.R.E.: 84 vots.
- De Tots i Per Tots: 101 vots.

Va sortir elegida "De Tots i Per Tots" i la seva directiva és:

- **President:** P. Piris.
- **Vicepresident:** A. Nicolau.
- **Secretària:** C. Terrassa.
- **Tresorera:** M. Sureda.
- **Vocals:** I. Rodríguez, M. Piris, A. Flaquer, A. Obrador, J. Canet, A. Guiscafrè, N. Bernad, I. Moreno, G. Amorós.

Davant això, **Bellpuig** ha volgut conversar amb el seu president Pere Piris:

BELLPUIG.- Quins són els vostres principals objectius?

PERE PIRIS.- Degut a la nostra poca vida d'Associació encara no hem tengut temps d'haver complert cap objectiu, ara bé, n'hi ha bastants que esperam realitzar-los:

- Fer un carnet d'estudiant--soci per trobar facilitats a l'hora d'aconseguir coses que són necessàries per l'estudiant.

- Confederar-nos amb les altres associacions d'alumnes d'altres centres mallorquins.

- Millorar, dins les nostres possibilitats, les condicions de l'Institut (equip audició...).

Pedro Piris

- Mantenir relacions amb altres col·legis d'Artà i comarca.

- Escoltar tothom que ens vulgui ajudar.

B.- Quines dificultats hi heu trobat?

P.P.- De moment, la dificultat més gran és la part econòmica, ja que les quotes a pagar pels alumnes associats no són molt grans. Ad més encara no hem obtingut cap subvenció, degut a la nostra curta duració. Ara bé, esperam obtenir suficients doblers.

B.- Quines relacions teniu amb els altres càrrecs de l'Institut?

P.P.- Bé, respecte a la Junta Directiva i professorat de l'Institut i de l'APA, també de l'Institut, són bastant bones en quant a que són d'ajuda mútua. En un futur immediat esperam tenir-ne amb totes aquelles que sigui convenient.

Per acabar i com aclariment, valgui dir que l'Associació ha estat creada per a tot això i a més perquè els estudiants estiguin aficats dins l'Institut i puguin tenir veu.

P.T.- Sí, però sobretot ha afectat a les activitats que es duen a terme el capvespre. N'hi va haver que es van haver de suspendre per manca de gent.

B.- Quins creus que han estat els motius d'aquesta manca d'assistència?

P.T.- Els motius poden haver estat dos: la manca d'atractiu de les activitats o, per altra banda, que l'assistència no era obligatòria. Jo m'inclin cap el segon motiu ja que amb 21 activitats, sense incloure els esports, l'atractiu està assegurat.

B.- Entre els alumnes es rumorejava que aquesta seria la darrera Setmana Cultural a l'Institut.

(passa a plana 10)

informació local

SETMANA CULTURAL A L'INSTITUT

(ve de plana 9)

A l'institut Llorenç Garcias i Font es varen dur a terme dia 9, eleccions per a la Junta Directiva de l'Associació d'Alumnes, després d'aprovar els estatuts dia 28 de gener. Les candidatures eren tres:

- A.E.E. que va obtenir 14 vots.
- P.E.R.E.: 84 vots.
- De Tots i Per Tots: 101 vots.

Va sortir elegida "De Tots i Per Tots" i la seva directiva és:

- **President:** Pere Piris.
- **Vicepresident:** Antoni Nicolau.
- **Secretària:** Catalina Terrassa.
- **Tresorera:** Margalida Sureda.
- **Vocals:** Isidor Rodríguez, Magdalena Piris, Aícia Flaquer, Antònia Obrador, Joan Canet, Antònia Guiscafrè, Nadal Bernad, Immaculada Moreno, Guillem Amorós.

Davant això, Bellpuig ha volgut conversar amb el seu president Pere Piris:

BELLPUIG.- Quins són els vostres principals objectius?

PERE PIRIS.- Degut a la nostra poca vida d'Associació encara no hem tengut temps d'haver complert cap objectiu, ara bé, n'hi ha bastants que esperam realitzar-los:

- Fer un carnet d'estudiant-soci per trobar facilitats a l'hora d'aconseguir coses que són necessàries per l'estudiant.

- Confederar-nos amb les altres associacions d'alumnes d'altres centres mallorquins.

- Millorar, dins les nostres possibilitats, les condicions de l'institut (equip audició...).

- Mantenir relacions amb altres col·legis d'Artà i comarca.

- Escoltar tothom que ens vulgui ajudar.

B.- Quines dificultats hi heu trobat?

P.P.- De moment, la dificultat més gran és la part econòmica, ja que les quotes a pagar pels alumnes associats no són molt grans. A-damés encara no hem obtingut cap subvenció, degut a la nostra curta duració. Ara bé, esperam obtenir suficients doblers.

B.- Quines relacions teniu amb els altres càrrecs de l'institut?

P.P.- Bé, respecte a la Junta Directiva i professorat de l'institut i de l'APA, també de l'institut, són bastant bones en quant a que són d'ajuda mútua. En un futur immediat esperam tenir-ne amb totes aquelles que sigui convenient.

Per acabar i com aclariment, valgui dir que l'Associació ha estat creada per a tot això i a més perquè els estudiants estiguin aficats dins l'institut i puguin tenir veu.

Miquel Piris Obrador

astrologia

Miquel Mestre Ginard
VENUS

Datos astronòmics: Es Venus el segundo de los planetas en orden de proximidad al Sol. Su tamaño es muy semejante al de nuestro Planeta Tierra. La temperatura de su superficie es aproximadamente de unos 480° C.

La duración del día venusiano es equivalente a 243 días terrestres.

VENUS gobierna los signos de TAURO y de LIBRA.

Se encuentra en exaltación en el signo acuoso de PISCIS.

Venus representa en toda Carta Natal, el AMOR y la búsqueda instintiva de la armonía, del refinamiento. Un gusto por las cosas agradables y bellas. Es la sensualidad y el poder de atracción, de seducción. Es el deseo, el amor a los placeres. El arte, la música...

Dispone a la vida tradicional, familiar y sencilla, a la vez que incita a la búsqueda de una cierta seguridad y comodidad. No es planeta que impulse excesivamente a la atracción, sino que más bien, induce a la vida fácil, cómoda y al sibirismo. Si está mal aspectado se pueden trastocar estas tendencias, así la pereza, la lujuria, la vanidad y los instintos más primitivos pueden surgir con relativa facilidad. La búsqueda instintiva de satisfacción de los sentidos y de una hipersensualidad. Asimismo su afán de seguridad le puede llevar al materialismo más drástico.

La Patología del planeta Venus, estriba, principalmente en la garganta, riñones y genitales (femeninos). Produciéndose disfunciones si la ubicación de Venus en la Carta no es excesivamente armoniosa.

Venus corresponde a las Casas II (Tauro) y a la Casa VII (Libra).

Atributos: Es Femenino, negativo.

millor

Telex 69565 VGOR E G.A.T. 820

Calle Binicanella, 12 - ☎ 585515/52 - CALA MILLOR
Carretera Cala Agulla, 19 - ☎ 564017 - CALA RATJADA

CIRCUITOS "SEMANA SANTA"

JALICIA y sus RIAS	30.900
Salida: 15 abril, 6 días.	
PAISES BAJOS y PARIS	65.900
Salida: 12 abril, 9 días.	
HOLANDA-BELGICA	61.900
Salida: 13 abril, 8 días.	
ITALIA al completo	62.100
Salida: 13 abril, 10 días.	
AUSTRIA	74.200
Salida: 11 abril, 10 días.	
YUGOSLAVIA, tour de Slovenia y Venecia . Salida: 17 abril, 4 días....	56.900
ROMA	39.700
Salida: 16 abril, 5 días.	
VENECIA	39.800
Salida: 16 abril, 5 días.	

ESPECIAL NOVIOS

TENERIFE	35.100
1 semana.	
LAS PALMAS	31.700
1 semana	
MADRID	29.500

Estos precios incluyen avión, desde Palma, traslados aeropuerto y estancia en hotel con desayuno.

esports

FUTBOL

PREFERENT

Cultural 1 ARTA 2
ARTA 2 Cardassar 2

El darrer partit acabà en empat per mèrits o demèrits de la defensiva local que en dues ocasions (una un error de marca i l'altra una mà ino-centíssima) permeté que el "Carde" tiràs a porta i aconseguís dos gols que feien que el partit de rivalitat acabàs 2-2.

Una primera part molt xerrega, sense xutar, sense jugar i diríem que sense fer res de res. Els dos equips es me-reixien el 0-0. Ni tan sols se veia la rivalitat.

Això sí, a la segona, tots els ingredients d'aquest partit: trifulques dins el camp, mals modos, gests antidepor-tius, gols, ocasions perdu-des, gols anul·lats, agresions amb i sense baló, discussions i tocs per part del nombrós públic dels dos pobles, mals modos i gestos indecorosos de jugadors cap al públic. I un sol culpable: l'àrbitre Massanet que havia d'evi-tar tot això, semblà que feia tot el possible perquè això succeís. Menys mal que se produí finalitzant el partit, en cas contrari això seria ara una crònica de successos, i del "Caso".

Aquest Massanet, en no voler expulsar un jugador (és un dir) provocador del "Car-de", un tal Barceló, feu que els nervis arribassin a tots: espectadors, jugadors, etc.

No havia jugat massa l'Ar-tà, però el suficient per a guanyar, ja que els gols de Gayà i Nadal foren preciosos, i bastantes jugades d'En Ros-selló dugueren pel camí de l'amargura la defensiva visi-tant. Els errors infantils dits abans sentenciaren un partit que a més del negatiu produí les expulsions (això sí, jus-tes) de Genovart i de Suárez (la seva actitud inqualifica-ble).

L'Artà ha quedat en quadro. I si no agafen juvenils no es veu possible el poder anar a Andratx i això que tenim 4 positius i un bon calendari per a millorar, però estam desfets. Causa: a) lesions i més lesions, b) comporta-ments infantils de certs ju-gadors que no demostren gens d'experiència després de tants anys de jugar.

Ginard (B), Grillo (R), Suà-rez (B), Rocha (R), Genovart

BASQUET

FEMENI

AUDIOLUX 30 Campos 23
C. de Calvià 66
AUDIOLUX 22
AUDIOLUX 25 PUIGPUNYENT 34
Ses Salines 45
AUDIOLUX 26

A la quarta jornada l'equip de Campos ens visitava amb la seguretat de guanyar, però això no es va realitzar ni a Artà ni dins caseva. La primera part va ser un poquet fluixa en atac, però forta en defensa i va acabar a fa-vor de les visitants. La segona part va ser forta per part de les artanenques en bas-tants de contraatacs que es realitzaven. I així acabà el partit amb una nova victòria. Màxima encistelladora: Mª Antònia Flaquer amb 17 punts.

No tinguérem tanta sort a la quinta jornada contra el C. de Calvià jugat a Santa Ponsa. S'ha de dir que aquest equip fa molts anys que juga i per tant l'experiència és grossa, cosa que Audiolux adquirirà poc a poc. També s'ha de dir que no ha perdut cap partit, però això no va llevar els ànims de jugar a les artanenques. El partit es desenrotllà tranquil·lament en les jugades i desesperada-ment en alguns moments.

Dia 15 ens visitava l'Espan-yol, 2ª posició a la classifi-cació. Venien confiades que seria un partit "tirat", però les artanenques els ho posa-ren molt difícil, sobretot els primers minuts.

(R), Planisi (R), Remacho (R), Gayà (MB), Rosselló (MB), Nadal (B), Caldentey (B).

ALTRES RESULTATS

JUVENILS

ARTA 0 Bto. R. Llull 2
Barracar 3 ARTA 2

INFANTILS

Margaritenc 0 AVANCE 3
AVANCE 4 La Salle 1

PENYES

BELLPUIG 0 Can Frau 1

3ª REGIONAL

ARTA 1 Campanet 3

Tant a la primera part com a la segona sortiren molt for-tes les artanenques que duien un 6-0 els primers minuts. Quasi tota la primera part anaven davant d'un o dos punts. A la segona, les visi-tants no anaven de bromes. Varen fugir en el marcador, però no ens feren la "panera" que això era l'important.

Va ser un partit interessant i creim que el públic que hi assistí no es va avorrrir.

Dia 1 de febrer rebérem l'equip de Puigpunyent. La primera part va ésser decep-cionant, ja que en els vint minuts que dura una part và-rem fer 5 punts. Però, començant la segona part, l'equip de l'Audiolux va reac-cionar i va fer 20 punt, fent-ne les visitants 15. El segon temps fou interessant i entre-tingut i el públic reaccionà.

Entràrem en els cinc dar-rers partits de la lliga femeni-na, visitant Ses Salines a un camp bastant desastrós.

La primera part transcorria normal, amb faltes que no importaven. L'equip local dominava tot el temps.

La segona part va ésser més forta per part del nostre equip, però les locals sempre dominaren.

La màxima encistelladora fou N'Antònia Bauçà amb 13 punts.

CADETE

RESULTATS

VIALSA 50 Patronat 64
J. Capó Felanitx 46
VIALSA 42

CLASSIFICACIÓ
REGIONAL PREFERENT

LLOSETENSE	27	16	5	6	43	22	37	*11
Santa Ponça	27	16	4	7	58	29	36	*12
Alcúdia	27	12	8	7	36	21	32	*6
Andratx	26	13	6	7	42	25	32	*6
Cade Faguera	27	13	6	8	44	27	32	*4
Campos	27	10	12	5	23	20	32	*6
Pollença	27	14	3	10	42	32	31	*3
Artà	27	12	7	8	36	34	31	*7
R.L. Victoria	27	12	6	9	49	37	30	*2
Margaritense	27	12	4	11	34	40	28	*2
Cardassar	27	9	7	11	32	37	25	-1
Ses Salines	27	9	7	11	44	56	25	-3
Esporles	27	8	8	11	39	43	24	-4
Arenal	27	8	6	13	28	37	22	-6
Porto Cristo	27	8	4	15	36	44	20	-8
Felanitx	27	7	5	15	27	42	19	-9
La Unión	27	6	5	16	28	48	17	-11
Cultural	26	3	6	17	24	70	12	-12

A destacar que l'equip benjamí de l'Avance s'ha classificat per a disputar el "play-off" del grup de pobles.

xerrim xerram

QUE NO ANAREU A SINEU?

Era una cosa del més fi i bon gust. Res de cartells de si tip o si tap. Coses nostres. Aquell retrat des dimonis i Sant Antoni davant ses coves d'En Rata, què hi feia de guapo. Ja tenia raó ja aquella velleta escaixalada que deia:

- Aquests artanencs han maritat la virtut amb so pecat. Són capaços de pasturar la Vera Creu dins l'infern. I de s'altre retrat de s'escut d'Arta? Dos diners del mateix. Ara que sa bomba, ióren ses figures seques de "Sa Colònia", es moscatell d'En Moyà, ses coques de Ca'n Balaguer i ses tallades de Ca'n Rafel. Que no mos parlin de diabetis, perquè tothom s'hi afuà barram esmolat i sort que En Joan Peix i En Tomeu Corona deixaren es pinyol per sa popa.

A N'AQUEST PAS, SES AUTORITATS hauran de fer una ginya pels camins de fora poble. Carraspi que de gent i que de gent que li dóna a ses cames. Això és salut, diuen. El curiós i estrany és

que llavors van en cotxe a sa plaça i als funerals, perquè ho troben lluny.

ES COMICIS JA PRENEN COS. I aquest cos no és anar de ventre. Pensau l'important que serem d'ací a tres mesades. Toquets per s'esquena, afelagadures, moixonies i totes ses herbes de cuia electoral, seran el sant i senya. Prometran tapar es clots, netadat, progrés, fer respectar es jardins, simpàtia, justícia de ruc-fotut, mà esquerra i cagatori oficial pels cans.

Quan arribi el "consumatum", una puntada de peu al pla d'anques i Déu t'assist. Prepara-vos a votar, perquè és més difícil del que pareix. Mos oferiran s'ou i sa closca. Però qui es menjarà es vermei seran els elegits. Mentre tant, noltros seguirem pensant que si sa justícia té dos pams, sa millor és emprar-ne un per a tothom.

QUE VOS FITXAREU EN SA COMPARSA DES PORC?

Hi va haver opinions a balquena. Per uns, ateus, poquesvergonyes, per altres avant-guardistes. Cert fou que sa porcella tant li dava sa rua que ruetes. Li vengueren necessitats i amollà una picarolada de pixum. Com que aquest piscolabis sempre va per avall, es trobà amb En Prats de Capdepera.

Si sa nostra rua va per aqueix camí, ben prest serà de ses millors de Mallorca. Enhorabona a tots i que no decaigui, perdamunt totes ses coses aquell raconet des mercat que pareix la marabimba donant mamella a tot un poble afamegat.

AFEGITO'

ELECTORALISTA

Sugerim als partits polítics, que no es buidin la cervellera per veure qui treurà faves d'olla per eixancar-se a la cadira del poder. Per tal, els remetem al joc de la poma:

Fa més anys que barres de panys, a un poble semblant al nostre, tothom es barallava per ésser batle. El veïns, cansats de tanta baralladissa, agafaren els candidats fent-los aquesta proposta:

- Mirau. Per comandar no importen bregues. Anirem tots a davant la rectoria, i allà amollarem una poma per avall. El primer que l'agafi, aquest serà el batle.

Unanimitat absoluta. Donaren la reculeta a una poma xima i els aspirants municipals, com a bojots, rera aquell trofeu. Però abans que ningú l'aglapís, sortí un porc aperduat i croc-crac, se l'empasolà.

- Uep, uep. Tractos són tractos, digué el poble. Enguany aquest porc serà el nostre batle.

La veu de l'antigor mos diu que aquell poble mai havia estat tant ben governat.

Per l'esmicolament.

Pere Ginard.

(1) Un servidor, havia recollit aquesta anècdota de viva veu. Emperò el propdissabte passat, esbrinant la revista Llevant em vaig adonar que els anys 20 dita revista ja en donava testimoni.

endevinalles d'En Pere Xim

SOLUCIÓ DE L'ANTERIOR:
gallina de granje

De dia quasi no se me veu de nit, estic rondant no feineig i estic picant si em toquen vaig rodant jo qui som, tu endevineu

Solució al proper número

RECEPTA CULINÀRIA

DEL XEFF FOGÓ

Cornamenta di Bocco
Supiatta boalensis
Codolensis ad arvensis
Marmelatta di mocco
Bunyuolos carritxalis
Barramentis burrensís
Grúfal.lis do porquensis
Fetus post maternalis
Polsinia umbilicæe
Merdalis orinalis
Picatto a la cagalís
Petatto cum bufæe

Coccinatta a il fuocco, ricetta sei di locco.

P.G.